

Richtlijn Veilige Kerk
voor
Rafaëlgemeenschappen

1. Inleiding

Veiligheid is een aspect binnen de kerk dat steeds meer in het geding komt en daarom om de nodige aandacht vraagt. De kerk moet een veilige plaats vormen voor de mensen, die binnenkomen. Het gaat dan niet alleen om de leden van de kerk, maar ook om bezoekers. Binnen de kerk moet daarom duidelijkheid worden gecreëerd hoe aan de veiligheid gestalte wordt gegeven.

Rafaël-Nederland heeft het algemene manifest van de Raad van Kerken met betrekking tot de veilige kerk onderschreven (zie onder punt 3 Manifest). Er zijn een aantal maatregelen genomen: er is een gedragscode voor leidinggevenden en een reglement voor de afhandeling van klachten. Daarbij heeft klager de mogelijkheid te kiezen voor interne behandeling bij Rafaël-Nederland, dan wel behandeling door SGL (Stichting Gedragscode Leidinggevenden). Daarnaast is het noodzakelijk om maatregelen te treffen om een veilige omgeving te creëren ter voorkoming van misbruik. Het gaat daarbij om het voorkomen van mogelijk machts- en/of seksueel misbruik.

In deze richtlijn wordt aangegeven waar binnen alle Rafaëlgemeenschappen specifiek aandacht aan moeten gegeven en welke zaken moeten worden geregeld. Tevens zijn een aantal stukken opgesteld voor de Rafaël-gemeenschappen hoe te handelen:

- stappenplan klachtenprocedure
- schema klachtenprocedure
- de taken van het meldpunt en de vertrouwens persoon (-personen)
- stappenplan invoering beleid t.a.v. veilige kerk.
- toetsingskader SGL.

2. Begripsbepaling

Begrip

Definitie

Veiligheid

Hieronder wordt enerzijds verstaan de mate van afwezigheid van potentiële oorzaken van een gevaarlijke situatie en anderzijds de mate van aanwezigheid van beschermende maatregelen hiertegen.

Vertrouwenspersoon

Het betreft een persoon binnen een Rafaëlgemeenschap, die is aangewezen door de leiding van de betreffende gemeenschap, aan wie men vertrouwelijke zaken kwijt kan, die betrekking hebben op machtsmisbruik, seksueel misbruik of intimidatie.

Manifest

De intentieverklaring die op 10 december 2014 door meer dan 20 kerken, waaronder Rafaël Nederland, is ondertekend en waarin wordt uitgesproken zich sterk te blijven maken voor een veilige leef- en werkomgeving binnen de kerk, het kerkgenootschap en de daarbij aangesloten gemeenten en parochies (zie punt 4).

3. Veiligheid

Ten aanzien van de veiligheid van in de gemeenschappen zijn inmiddels een gedragscode voor leidinggevenden en een reglement voor de afhandeling van klachten opgesteld. Dit is niet voldoende om preventief te kunnen optreden. Daarvoor is het noodzakelijk dat elke Rafaëlgemeenschap een protocol opstelt waarin is opgenomen hoe de betreffende gemeenschap omgaat met “veiligheid binnen de kerk” en welke maatregelen zijn getroffen om machts- of seksueel misbruik dan wel intimidatie te voorkomen.

4. Manifest

Onderstaand is de letterlijke tekst van de verklaring weergegeven.

Gezamenlijke verklaring van kerken in Nederland

*Kerken horen een plek te zijn waar mensen zich veilig kunnen voelen en waar ze veilig zijn: jong en oud, gemeenteleden/parochianen en bezoekers, vrijwilligers en beroepskrachten.
Wij, christelijke kerken in Nederland, erkennen dat die veiligheid ook in onze kringen in het geding was en is, dat ze voortdurende aandacht en preventie vraagt. De kerken nemen de nodige maatregelen.
We veroordelen alle vormen van grensoverschrijdend gedrag, waarbij in pastorale of andere relaties misbruik wordt gemaakt van macht. Met name denken we aan seksueel misbruik en geweld, dat kwetsbare, veelal jonge mensen voor het leven kan tekenen. Dit onrecht tegen de medemens noemen wij zonde: het is kwaad in Gods ogen.
We weten ons ertoe geroepen in eigen kring dergelijk misbruik tegen te gaan. Waar we het tegenkomen in pastorale relaties nemen we passende maatregelen. De slachtoffers ervan zeggen we onze betrokkenheid toe.
We achten het, ook jegens hen, onze plicht er alles aan te doen dat de kerk werkelijk voor ieder een veilige plek is.*

5. Richtlijn “Veilige Kerk”, gedragscode en klachtenreglement

Binnen Rafaël-Nederland bestond al een reglement voor de afhandeling van klachten tegen leiders. Omdat er een duidelijk toetsingskader ontbrak is inmiddels een gedragscode voor leidinggevenden opgesteld. Deze gedragscode moet worden gezien als een beleidskader dat Rafaël-Nederland hanteert ten aanzien van het functioneren en optreden van leidinggevenden binnen de beweging.

Dat gaat verder dan machtsmisbruik of seksueel misbruik dan wel intimidatie. Het gaat om alle situaties waarin mensen of organisaties door leidinggevende(-n) binnen een Rafaëlgemeenschap op andere wijzen negatief worden benaderd of benadeeld.

De gedragscode en de richtlijn “Veilige Kerk” vormen samen het kader voor een gemeenschap om preventief op te treden bij misbruik in meer algemene zin. In het klachtenreglement is aangegeven hoe moet worden gehandeld bij overtreden van de gedragscode en de richtlijn “Veilige Kerk”.

De richtlijn “Veilige Kerk” wordt per gemeenschap gehanteerd bij het inrichten van een veilige leefomgeving. In deze richtlijn staat aangegeven aan welke zaken expliciet aandacht moet worden gegeven. De wijze waarop dit plaats vindt is aan de betreffende gemeenschap.

6. Maatregelen

Het meest belangrijke is dat het onderwerp met een zekere regelmaat binnen de gemeenschap bespreekbaar wordt gemaakt. Daarvoor bestaan uiteraard verschillende manieren van het agenderen op een gemeentevergadering tot het inhoudelijk aanreiken van de problematiek in onderwijs of prediking.

Onderstaand is aangegeven aan welke zaken aandacht moet worden gegeven en welke mogelijke preventieve maatregelen kunnen worden getroffen.

➤ Breng de risico's in kaart.

Geef aan welke situaties een risico met zich meebrengen ten aanzien van mogelijke onveiligheid. Denk aan leidinggevenden, pastorale medewerkers of andere begeleidingstrajecten, waarin afhankelijkheid aan de orde kan zijn.

➤ Omgangregels

Wellicht is het verstandig om voor de eigen gemeenschap specifieke omgangsregels op te stellen. Denk aan een situatie waarin medewerkers zowel binnen een gemeenschap als een andere instantie met leden van de gemeenschap in aanraking komen.

➤ Werven vrijwilligers

In bepaalde situaties kunnen vrijwilligers taken binnen de gemeenschap vervullen. Wees kritisch op wie je waarvoor vraagt. Hanteer daarbij de richtlijn t.a.v. het werven van vrijwilligers

en stel duidelijke overeenkomsten op.

➤ VOG

Regel dat “dragende” functionarissen/medewerkers binnen de gemeenschap een VOG (verklaring omtrent gedrag) aanvragen.

➤ Communicatie

Maak aan de gemeenschap duidelijk welke beleid er door RN wordt gevolgd: gedragscode, richtlijn Veilige Kerk, klachtenregeling. Geef aan welke specifieke interne omgangsregels er worden gehanteerd. Daarvoor kan een ledenvergadering worden gebruikt. Geef het onderwerp ruim de aandacht en wees open.

➤ Monitoring

Geef het onderwerp regelmatig aandacht door bv. door het onderwerp tenminste één maal per jaar binnen het bestuur/de leiding op de agenda te zetten.

➤ Vertrouwenspersoon

Wijs binnen de gemeenschap tenminste twee vertrouwenspersonen aan (één van het mannelijke en één van het vrouwelijke geslacht). Communiceer dat deze personen binnen de gemeenschap aanwezig zijn en maak duidelijk op welke wijze en voor welke zaken deze vertrouwenspersonen kunnen worden ingeschakeld. Communiceer tenminste eens per halfjaar dat de gemeenschap een veilige kerk wil zijn en daarvoor vertrouwenspersonen heeft aangewezen.